

JOAN F. MIRA

“El resultat final va ser un enorme hematoma, l’acta del duel redactada cerimoniosament, i els xiulits i la burla d’un grup d’obriers de vila que treballaven per allà: ‘Y pensar que yo creo haberme jugado la vida por la causa de esos que ahora me silban irreflexivamente!’, diu un cronista que va dir Blasco Ibáñez”

Un 23-F, fa cent anys

Com que pareix que aquests dies passats, de tanta agitació verbal a Barcelona i a Madrid per causes que vostès coneixen, ningú no recorda condignament, ni commemora, la data insigne del 23-F, avui que escric, que també és 23 de febrer, vull recordar uns altres fets que, ara fa exactament cent anys, van tindre lloc al Congrés dels Diputats, amb resultats ben notables per a la crònica i la història. Era, doncs, el 23 de febrer del 1904, i al Congrés de Madrid es debatia virulentament no sé quin tema que llavors era d’actualitat: potser el nomenament de Bernardino Nozaleda com a arquebisbe de València, acusat de traïdor a la pàtria perquè es va quedar a Manila després del desastre colonial del 1898 i tingué tractes amb els nord-americans (llavors, el simple fet de parlar amb un *yankee* era delictiu i traïció, ja es veu com canvien els temps). El cas és que la tarda del dia 22 hi havia hagut una picabaralla violenta al Congrés, en acabar la sessió els diputats van trobar a la porta una manifestació poc pacífica, i la policia va carregar contra la multitud, a cops de porra i de sabre, com era habitual. L’endemà, el gloriós 23 de febrer, *su señoría* don Vicent Blasco Ibáñez, diputat republicà per València, va carregar al seu torn contra el govern: “*Lo de ayer fue una canallada, hay que llamarlo por su nombre, pues así lo reconocen muchos monárquicos. Había cerca del congreso algunos grupos y al salir nosotros [...] empezaron los guardias a repartir sablazos, y yo [...] recibí un sablazo de un tenientillo [...] digno discípulo de los señores ministro de la Gobernación y gobernador de Madrid [...] Su señoría, personalmente, no se habría atrevido a darme el golpe que me dio [...] El gobierno tenía deseos de realizar esa indigna cacería, pero no se repetirá, pues en otro nuevo choque los republicanos del pueblo de Madrid sabrán cumplir con su deber.*” No sé ara mateix què va contestar el ministre, ni quin era el deure que havia de complir el bon poble de Madrid si el fet es repetia. El resultat, en tot cas, va ser que el cos de Seguretat es considerà mortalment ofès, reptà el diputat Blasco Ibáñez, i designà un tinent, de nom Alestuei, gran tirador, com a representant en el duel que l’honor exigia. Blasco havia acceptat ja molts *lances de honor*, a Madrid i a València, miraculosament sense cap conseqüència greu atès que amb la pistola no s’acabava d’aclarir, i també va acceptar el d’aquest oficial. Intervingué el cap del govern, intervingueren amics diversos, caps militars, i el senyor Canalejas i tot, uns per dissuadir-lo del cas i uns altres per fer de padrins, i finalment se celebrà el ritual.

L’arma era pistola ratllada de combat (aquells pistolots enormes que es carregaven per la boca); la distància, vint-i-cinc passes, i el temps per apuntar, trenta segons: mortal de necessitat, per un inepte com Blasco. El fet és que es van col·locar en posició, el novel·lista i el tinent, el jutge de camp va donar el senyal, i al primer tret Blasco fallà, com era d’esperar, i l’adversari clavà la bala a terra, als peus de l’escriptor. Tornà a disparar inútilment el diputat per València, i després apuntà el tinent i li encertà la bala enmig del ventre. Miracle: el cinturó de don Vicent era de cuir robust, amb gran sivella d’acer, i allà es va quedar el projectil esclafat. El resultat final va ser un enorme hematoma, l’acta del duel redactada cerimoniosament, i els xiulits i la burla d’un grup d’obriers de vila que treballaven per allà: “*Y pensar que yo creo haberme jugado la vida por la causa de esos que ahora me silban irreflexivamente!*”, diu un cronista que va dir Blasco Ibáñez: “*Hará que pensar en dejar los áridos campos de la política para sembrar desde otros.*” Això era fa exactament un segle, dia per dia, i ja es veu que els cent anys no han passat debades: llavors la política era un drama apassionat, amb insults a la cara, grans frases rotundes i duels a pistola, ara és una comèdia aigualida, de vocabulari empobrit i sintaxi penosa. I els espectadors, llavors i ara, aplaudeixen o xiulien *irreflexivamente*.